

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI. 410.2.6.2024

Pan
Dariusz Wójcik
Dyrektor
Zespołu Szkół Mechanicznych w Kielcach
ul. Jagiellońska 32
25-608 Kielce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/060 - Kształcenie obronne w klasach mundurowych szkół województwa świętokrzyskiego.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Mechanicznych w Kielcach (dalej: ZSM) w zakresie działalności Technikum nr 2 im. Władysława Sikorskiego (dalej: Szkoła lub Technikum), ul. Jagiellońska 32, 25-608 Kielce.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Wójcik, Dyrektor ZSM w całym okresie objętym kontrolą (dalej: Dyrektor).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja kształcenia obronnego. 2. Realizacji i skuteczność kształcenia obronnego.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2020/2021-2023/2024 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Monika Górniak-Napora, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/5/2024 z 4 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Szkole w latach szkolnych 2020/2021-2023/2024 prawidłowo i skutecznie prowadzono kształcenie obronne uczniów klas mundurowych o profilu wojskowym poprzez realizację innowacji pedagogicznej pn. *Przysposobienie wojskowe*³ oraz *Pilotażowego programu wspierania szkół ponadgimnazjalnych prowadzących klasy mundurowe w celu utworzenia Certyfikowanych Pionów Wojskowych Klas Mundurowych* (dalej: Program CWKM)⁴.

Dyrektor podjął wymagane działania w celu utworzenia klas o profilu wojskowym w klasach Technikum (w zawodzie technik logistyki) oraz wdrożenia ww. innowacji pedagogicznej i Programu CWKM. W celu realizacji Programu CWKM zawarto porozumienie m.in. z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach (dalej: CPdMZ), które odpowiadało za organizację wojskowych zajęć praktycznych.

W Szkole prawidłowo przygotowano i przeprowadzono rekrutację do klas mundurowych. Dyrektor zapewnił niezbędne środki i warunki finansowo-techniczne do prowadzenia kształcenia obronnego w tych klasach, w tym zakupiono ubiory mundurowe dla uczniów. Sposób realizacji zajęć sprzyjał przyswajaniu wiedzy i uzyskiwaniu umiejętności obronnych, przy czym niektóre zajęcia praktyczne zorganizowano, z przyczyn niezależnych od Szkoły, w dni wolne od nauki (soboty). Uczniom zapewniono bezpieczeństwo w czasie zajęć jak również wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, a zajęcia z *Przysposobienia wojskowego* i *Edukacji wojskowej* prowadziła osoba o wymaganych kwalifikacjach.

Zamieszczone w statucie i przedmiotowych zasadach warunki i sposoby oceniania wewnątrzszkolnego wspierały jakość kształcenia obronnego. Analiza dokumentacji wybranych dwóch klas mundurowych pozwoliła stwierdzić, że w okresie objętym kontrolą w Technikum ww. zasady stosowano rzetelnie.

Program CWKM w zakresie *Edukacji wojskowej* został zrealizowany, niemal wszyscy abiturienti spełnili wymogi programowe i otrzymali certyfikaty jego ukończenia, uzyskując najczęściej bardzo dobre i celujące oceny końcowe. Uczniowie klas mundurowych uczestniczyli w latach szkolnych 2021/2022-2023/2024 (I półrocze) w uroczystościach lub przedsięwzięciach patriotycznych oraz wojskowych, dodatkowo liczne reprezentacje brały udział w różnych formach rywalizacji w zakresie umiejętności sportowo-obronnych (w tym strzeleckich).

Stwierdzono nieprawidłowości polegające na nierzetelnym sporządzeniu ramowych planów nauczania na lata szkolne 2019/2020-2023/2024 dla klas realizujących program CWKM oraz nierzetelnym dokumentowaniu innowacji pedagogicznej *Przysposobienie wojskowe* w dwóch klasach. Dyrektor nie włączył do szkolnego zestawu programów nauczania programu przedmiotu dodatkowego dla klas realizujących CWKM, co było wymagane przepisami oświatowymi.

W okresie objętym kontrolą problematyka kształcenia obronnego w klasach mundurowych nie była uwzględniona w planach nadzoru pedagogicznego. Dyrektor corocznie przedstawiał Radzie Pedagogicznej Szkoły informacje dotyczące realizacji innowacji pedagogicznej *Przysposobienie wojskowe* i Programu CWKM. Do Szkoły w okresie objętym kontrolą nie wpływały skargi lub wnioski dotyczące nauczania w klasach mundurowych.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ W ramach przedmiotu dodatkowego pn. *Przysposobienie wojskowe*.

⁴ W ramach przedmiotu dodatkowego pn. *Edukacja wojskowa*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja kształcenia obronnego

Opis stanu faktycznego

1. ZSM w Kielcach tworzyły: Technikum nr 2 im. Władysława Sikorskiego, Branżowa Szkoła I stopnia nr 1 im. Stanisława Staszica oraz Branżowa Szkoła II stopnia nr 1. W latach szkolnych 2020/2021-2023/2024 Szkoła prowadziła w roku szkolnym 2020/2021 – 37 oddziałów, w których uczyło się 996 uczniów, w kolejnych latach szkolnych odpowiednio: 35 oddziałów – 959 uczniów, 38 oddziałów – 1033 uczniów i 40 oddziałów – 1094 uczniów⁶.

W latach szkolnych 2020/2021-2023/2024 utworzono w Technikum po dziewięć klas mundurowych o profilu wojskowym, w których kształceniem obronnym objęto: w roku szkolnym 2020/2021 – 274 uczniów, w kolejnych latach odpowiednio 268, 260 i 264 uczniów. W Szkole uruchomiono kształcenie w zawodzie technik logistyk – klasy mundurowe wojskowe po uzyskaniu pozytywnej opinii Miejskiej Rady Zatrudnienia (w zakresie kształcenia we wskazanym zawodzie)⁷ oraz Dyrektora Departamentu Wychowania i Promocji Ministerstwa Obrony Narodowej (odnośnie celowości utworzenia klasy mundurowej o profilu wojskowym)⁸.

Edukacja obronna realizowana w tych klasach obejmowała naukę przedmiotu obowiązkowego edukacja dla bezpieczeństwa i przedmiotu dodatkowego wdrożonego w ramach innowacji pedagogicznej *Przysposobienie wojskowe*. Szkoła uczestniczyła również w IV, V i VI (ostatniej prowadzonej przez Ministerstwo Obrony Narodowej) edycji Programu CWKM. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 cztery klasy mundurowe w każdym roku szkolnym realizowały Program, w roku szkolnym 2023/2024 były to dwie klasy (dalej: klasy certyfikowane). We wskazanych latach szkolnych liczba uczniów objętych Programem CWKM kształtowała się na poziomie: 113 uczniów w roku szkolnym 2020/2021, w latach szkolnych 2021/2022-2023/2024 odpowiednio 112, 108 i 53 uczniów.

(akta kontroli str. 6-7, 9-11)

Od roku szkolnego 2014/2015 w Technikum dla klas I-III wprowadzono programową innowację pedagogiczną *Przysposobienie wojskowe*. Przewidywane efekty wdrożenia ww. innowacji obejmowały m.in.: poprawę dyscypliny uczniowskiej, przygotowanie młodzieży do uczestniczenia w przedsięwzięciach obronnych podejmowanych przez organy administracji rządowej, zachęcenia młodzieży do zasilenia sił zbrojnych, poszerzenia wiedzy o siłach zbrojnych, regulaminach wojskowych, musztrze, zasadach posługiwania się bronią oraz stanowiło przygotowanie do służby w Narodowych Siłach Rezerwy (dalej: NSR). *Przysposobienie wojskowe* obejmowało zajęcia teoretyczne, w tym m.in. z zakresu funkcjonowania szeregowego zawodowego w NSR i w Siłach Zbrojnych w warunkach pokoju, kryzysu i wojny, międzynarodowego prawa humanitarnego, konfliktów zbrojnych (w sumie na te zagadnienia przewidziano 16 godzin), ochronę przed bronią masowego rażenia (14 godzin) oraz zajęcia praktyczne obejmujące: musztrę (34 godziny), szkolenie strzeleckie (68 godzin), szkolenie medyczne (24 godziny). Realizacja *Przysposobienia wojskowego* odbywała się w ramach dwóch dodatkowych godzin tygodniowo realizowanych w klasach I-III, tj. obejmowała łącznie 180 godzin (w cyklu trzyletnim).

(akta kontroli str. 12-26)

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Według stanu na 30 września 2020 r., 30 września 2021 r., 30 września 2022 r. i 30 września 2023 r.

⁷ Uchwała nr VI/2011 z 20 grudnia 2011 r.

⁸ Pismo nr 5259/DWiPO z 26 października 2011 r.

W celu realizacji innowacji *Przysposobienie wojskowe* Dyrektor podpisał 30 kwietnia 2012 r. porozumienie o współpracy z 25. Batalionem Logistycznym w Tomaszowie Mazowieckim (dalej: 25. Batalion). Wskazano w nim dwa główne cele: (1) przygotowanie młodzieży do zawodowej służby wojskowej m.in. w NSR, formacjach Obrony Cywilnej, Straży Granicznej, Policji, Straży Pożarnej, (2) przygotowanie młodzieży do zawodowej służby wojskowej w jednostkach specjalnych poprzez realizowanie programu specjalistycznego szkolenia w ramach innowacji pedagogicznej. Dowództwo 25. Batalionu zadeklarowało pomoc w realizacji wskazanych celów poprzez m.in.: udostępnienie materiałów promujących Siły Zbrojne i służbę wojskową w 25. Batalionie, umożliwienie młodzieży zwiedzenia jednostki i zapoznania się z programem szkolenia wojskowego.

(akta kontroli str. 29-31)

W dniu 19 maja 2017 r. Rada Pedagogiczna ZSM, po zapoznaniu się z przedstawionym przez Dyrektora Programem CWKM wydała pozytywną opinię w sprawie jego realizacji. W przedmiotowej opinii wskazano m.in.: (...) *Program ten jest interesującym rozwinięciem i uzupełnieniem realizowanego aktualnie w szkole innowacyjnego programu 'Przysposobienie wojskowe' dla klas mundurowych. (...) Uczestnictwo w programie MON zapewni realne korzyści uczniom klas mundurowych oraz szkole. Będzie stanowiło istotne wsparcie procesu dydaktycznego i wychowawczego, zapewni pomoc w kształtowaniu patriotycznych i proobronnych postaw młodzieży (...)*. Pozytywną opinię w tym zakresie wydała również Rada Rodziców ZSM.

(akta kontroli str. 32-33)

24 maja 2017 r. Dyrektor zwrócił się do organu prowadzącego (miasto Kielce) z wnioskiem o wyrażenie zgody na udział w Programie CWKM dwóch klas drugich uczących się w zawodzie technik logistyk o profilu wojskowym oraz o przyznanie dodatkowych środków budżetowych, w tym z przeznaczeniem na realizację godzin w ramach *Edukacji wojskowej* oraz dojazd do miejsc realizacji szkoleń praktycznych⁹ (jednostka wojskowa lub centrum szkolenia)¹⁰. Praktyczne szkolenie wojskowe, zgodnie z przedmiotowym wnioskiem miała realizować jednostka wojskowa zapewniając bezpłatnie kadrę oraz sprzęt. Zastępca Prezydenta Miasta Kielce pismem z dnia 26 maja 2017 r. przekazał zgodę na udział ZSM w eksperymencie pedagogicznym pn. *Edukacja wojskowa* oraz zagwarantował finansowanie udziału młodzieży w przedmiotowym eksperymencie¹¹.

(akta kontroli str. 34-36)

Szkoła uczestniczyła w Programie CWKM od roku szkolnego 2017/2018. W dniu 19 marca 2021 r. Dyrektor przesłał do Zespołu ds. Systemu Kształcenia i Szkolenia – Biuro do spraw Programu *Zostań Żołnierzem Rzeczypospolitej* zgłoszenie klas czteroletniego technikum do V edycji projektu oraz poinformował, że w roku szkolnym 2022/2023 przystąpią do VI edycji kolejne dwie klasy¹².

(akta kontroli str. 871)

Wsparcie projektu przez jednostki wojskowe zostało zapewnione na podstawie Decyzji Nr 187/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 czerwca 2009 r. w sprawie wprowadzenia zasad współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami

⁹ O ile miejsca te będą znajdowały się w innej miejscowości niż Szkoła.

¹⁰ Pismo znak: ZSM.070.19.2017.

¹¹ Pismo znak: EPP-I.4424.3.79.23.2017. Wstępnie założenia Programu CWKM przewidywały realizację nauczania *Edukacji wojskowej* w formie eksperymentu pedagogicznego (o którym mowa w art. 45 Prawa oświatowego) i na etapie wdrożenia Programu przygotowano warunki zapewniające jego wprowadzenie. W toku dalszych uzgodnień dokonano zmiany formuły realizacji na innowację pedagogiczną. Pierwsza edycja Programu CWKM (od roku szkolnego 2017/2018) była realizowana w formie innowacji pedagogicznej.

¹² Biuro do spraw Programu *Zostań Żołnierzem Rzeczypospolitej* było koordynatorem projektu *Certyfikowane Klasy Mundurowe* z ramienia Ministerstwa Obrony Narodowej (dalej: MON).

pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi¹³. Powyższe przepisy umożliwiły Szkole korzystanie z pomocy merytorycznej kadry oficerskiej, a także z obiektów, uzbrojenia i sprzętu wojskowego na podstawie porozumienia zawartego z jednostką wojskową, (tj. CPdMZ) i rocznych planów współpracy składanych przez Dyrektora Szkoły. Plan współpracy i zmiany do planu współpracy z jednostką były uzgadniane na podstawie stosownych wniosków Dyrektora Szkoły. Dyrektor ZSM podpisał także porozumienie z Wojskową Komendą Uzupelnień w Kielcach¹⁴ w sprawie *podejmowania działań promocyjnych dotyczących popularyzowania wśród młodzieży zainteresowania zawodową służbą wojskową oraz promocji narodowych Sił Rezerwowych, służby przygotowawczej oraz Obrony Terytorialnej*¹⁵. Szkoła realizowała postanowienia tego porozumienia poprzez m.in.: - stałą wymianę informacji, wzajemną współpracę w zakresie działań promocyjno-informacyjnych (w Szkole znajdowały się tablice, na których zamieszczano informacje o służbie przygotowawczej, naborze do Wojsk Obrony Terytorialnej, studiach wojskowych); - kształtowanie pozytywnego wizerunku Sił Zbrojnych i służby wojskowej, prowadzenie działalności w zakresie promocji wojska i obronności Państwa - poprzez udział w licznych wycieczkach o charakterze patriotycznym, co opisano szerzej w dalszej części *Wystąpienia pokontrolnego*.

(akta kontroli str. 37-53)

W okresie objętym kontrolą program przedmiotu *Przysposobienie wojskowe* został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania zatwierdzonych przez Dyrektora¹⁶, po wcześniejszym zasięgnięciu opinii Rady Pedagogicznej¹⁷ i Rady Rodziców¹⁸.

Program *Edukacji wojskowej* został uwzględniony w dziennikach szkolnych w zakładce *Programy nauczania*, nie został jednak włączony do szkolnego zestawu programów nauczania na lata szkolne 2020/2021-2023/2024, o czym więcej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Rada Pedagogiczna i Rada Rodziców zaopiniowały pozytywnie zestawy podręczników, lecz nie wskazano w nich podręczników do nauczania *Edukacji wojskowej*.

(akta kontroli str. 54-115, 180-188)

Dyrektor wyjaśnił: *Nie ma jednolitego podręcznika do przedmiotu 'edukacja wojskowa'. Rolę podręcznika pełnią materiały przesyłane elektronicznie uczniom przez nauczyciela przedmiotu. W związku z powyższym w Szkolnym Wykazie Podręczników oraz na stronie internetowej placówki nie ma takiej pozycji.*

(akta kontroli str. 856)

W Szkolnym zestawie podręczników wskazano, że w ramach realizacji zajęć z edukacji obronnej w klasach mundurowych wykorzystywane będą: podręcznik szkoleniowy członków związków strzeleckich, organizacji proobronnych i klas mundurowych pt.: *Vademecum strzelca* oraz *Kompendium wiedzy do szkolenia proobronnego* wydane przez Zespół do Spraw Szkolenia Biura do Spraw Proobronnych.

¹³ Dz. Urz. Min. Obr. Nar. Nr 12, poz. 131, ze zm.; uchyloną z dniem 22 grudnia 2020 r. decyzją nr 168/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 grudnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia zasad współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. poz. 194).

¹⁴ Zgodnie z art. 777 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248), wojskowe komendy uzupełnień przekształcono w wojskowe centra rekrutacji.

¹⁵ Porozumienie o współpracy nr 1/2017 zawarte w dniu 10 lipca 2017 r.

¹⁶ Decyzje kierownicze z: 30 czerwca 2020 r. w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole programu nauczania ustalenia zestawu podręczników; 29 czerwca 2021 r.; 28 czerwca 2022 r. i 23 czerwca 2023 r.

¹⁷ Uchwałami Rady Pedagogicznej Szkoły: nr 18/19/20 z 30 czerwca 2020 r.; nr 27/20/21 z 29 czerwca 2021 r.; nr 38/22/23 z 23 czerwca 2023 r. oraz nr 37/22/23 z dnia 23 czerwca 2023 r.

¹⁸ Protokół zebrania z 14 września 2020 r. – na rok szkolny 2020/2021; Protokół zebrania z 15 września 2021 r. – na rok szkolny 2021/2022; Protokół zebrania z 15 września 2022 r. – na lata 2022/2023 i Protokół zebrania z 14 września 2023 r. – na lata 2023/2024.

(akta kontroli str. 116)

W latach szkolnych 2020/2021-2023/2024 dla wszystkich klas certyfikowanych, które ukończyły *Edukację wojskową* w okresie objętym kontrolą¹⁹, obowiązywał *Program nauczania dla szkół ponadgimnazjalnych przedmiotu Edukacja wojskowa* opracowany przez Dyrektora Biura ds. Proobronnych MON i zaakceptowany przez Sekretarza Stanu w MON²⁰. Program nauczania *Edukacji wojskowej* zakładał realizację w ciągu 1,5 roku nauki realizowanej w przedostatniej klasie i w pierwszym półroczu ostatniej klasy: (1) minimum 45 godzin w zakresie teorii (jedna godzina lekcyjna tygodniowo); minimum 90 godzin zajęć w formie *wojskowych dni szkoleniowych*, tj. dłuższych zajęć praktycznych (ćwiczeń w terenie, zajęć ze sprzętem wojskowym i specjalistycznym) – średnio dwie godziny tygodniowo, minimum 50 godzin zajęć praktycznych zrealizowanych w formie pięciodniowego obozu szkoleniowego w drugim półroczu przedostatniej klasy lub w czasie ferii letnich po pierwszym roku realizacji Programu CWKM, a także minimum 30 godzin poszerzających treści nauczania (realizowanych w ramach samokształcenia).

Nauczanie *Edukacji wojskowej* obejmowało realizację czterech bloków tematycznych:

- podstawy wychowania obywatelskiego i wojskowego, w ramach którego zaplanowano takie zagadnienia jak: regulaminy wojskowe i musztra, kształcenie obywatelskie, profilaktyka i dyscyplina wojskowa (minimalna liczba godzin przeznaczona na szkolenie – 22);
- szkolenie bojowe obejmujące taktykę, szkolenie strzeleckie, rozpoznanie wojskowe, szkolenie inżynieryjno-saperskie, obronę przed bronią masowego rażenia, powszechną obronę przeciwlotniczą, łączność, ochronę i obronę obiektów, wychowanie fizyczne i szkolenie medyczne (136 godzin);
- szkolenie logistyczne w zakresie budowy i eksploatacji uzbrojenia i sprzętu wojskowego, zabezpieczenia logistycznego, ochrony środowiska i profilaktyki pożarowej i BHP (10 godzin);
- szkolenie prawne uwzględniające ochronę informacji niejawnych (pięć godzin).

(akta kontroli str. 117-188)

2. Badanie prawidłowości przeprowadzenia procesu rekrutacji do Szkoły dokonano analizując dokumentację naboru dla klas mundurowych na rok szkolny 2019/2020²¹. Zarządzeniem Nr 1/2019 Dyrektora ZSM z dnia 8 marca 2019 r. (dalej: zarządzenie w sprawie naboru) ustalono: *Regulamin rekrutacji do Technikum Nr 2 na podbudowie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2019/2020 w ZSM w Kielcach* oraz *Regulamin rekrutacji do Technikum nr 2 na podbudowie gimnazjum w roku szkolnym 2019/2020 w ZSM w Kielcach* (dalej: regulaminy). Rekrutacja dotyczyła naboru do łącznie czterech klas mundurowych, tj. po dwie klasy dla kandydatów po szkole podstawowej (1L1 i 1L2) i po gimnazjum (1L1g i 1L2g).

W regulaminach określono charakterystykę klas pierwszych, których uruchomienie planowano w roku szkolnym 2019/2020, w tym przedmioty do realizacji w zakresie rozszerzonym (matematyka i język angielski). Realizując obowiązek wynikający z art. 134 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe²² wskazano, ustalone przez Dyrektora, dwa przedmioty brane pod uwagę w postępowaniu rekrutacyjnym do Szkoły (informatyka i język obcy nowożytny, przy czym

¹⁹ W roku szkolnym 2020/2021 i 2021/22 – klasy 4L1 i 4L2, w roku szkolnym 2022/2023 – klasy 4L1g i klasa 4L2g, w roku szkolnym 2023/2024 – 5L1 i 5L2.

²⁰ Dla drugiej edycji Programu CWKM (lata szkolne 2018/2019 i 2019/2020), na następne edycje i lata szkolne znowelizowany na podstawie zakresu programowego szkolenia realizowanego w ramach innowacyjnych programów przysposobienia obronnego lub edukacji dla bezpieczeństwa oraz programów szkolenia członków organizacji pozarządowych, stanowiący załącznik do rozkazu nr 621/ZPUSZIS-P3/P7 Szefa Sztabu Generalnego WP z 15 października 2019 r. (<https://www.wojsko-polskie.pl/sgwp/u/8d/56/8d56c003-bb41-41cf-bf66-b97db5b11902/zakresprogramowy.pdf>).

²¹ Ostatni nabór do klasy realizującej Program CWKM.

²² Dz.U. z 2023 r. poz. 900, ze zm.

uwzględniana była ocena z języka obcego wyżej ocenionego na świadectwie), określono wymagane dokumenty oraz szczegółowo opisano procedurę elektronicznego systemu naboru do Szkoły. Przedstawiony w regulaminach sposób przeliczania wyników egzaminu ósmoklasisty oraz ocen ze świadectwa ukończenia szkoły podstawowej, był zgodny z § 3-5 i 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego oraz postępowania uzupełniającego do publicznych przedszkoli, szkół, placówek i centrów²³.

Szkoła nie skorzystała z możliwości przeprowadzenia sprawdzianu uzdolnień kierunkowych do klasy mundurowej, tj. sprawdzianu sprawnościowego, o którym mowa w art. 134 ust. 2 pkt 5 Prawa oświatowego.

W opracowanych regulaminach nie wskazano jakie predyspozycje powinni mieć kandydaci do Szkoły odpowiednio do prowadzonego w klasach mundurowych szkolenia wojskowego. Nie były także dostępne materiały, w których Szkoła przekazywałaby informacje o okresie szkolenia w tych klasach, liczbie godzin zajęć teoretycznych i praktycznych, konieczności uczestniczenia w zajęciach praktycznych prowadzonych poza Szkołą, informacji, w jaki sposób będą oceniane postępy edukacyjne uczniów w ramach ww. dodatkowych zajęć edukacyjnych.

(akta kontroli str. 196-227)

Dyrektor wyjaśnił: *z zasadami rekrutacji potencjalni uczniowie mogli się zapoznać na stronie internetowej szkoły, facebooku szkolnym, podczas prezentacji na targach edukacyjnych i dniach otwartych placówki. Podczas naboru wszyscy kandydaci mają dostęp do informacji o kierunkach i zasadach przebiegu kształcenia w poszczególnych klasach. Korzyści płynące z wyboru klasy mundurowej były kandydatom przedstawiane oprócz w/w sposobów, także na materiałach promocyjnych szkoły tj. ulotki informujące o kierunkach kształcenia, zasadach rekrutacji, warunkach i przebiegu nauki.*

(akta kontroli str. 854)

Dyrektor poinformował: *na stronie internetowej szkoły umieszczony był regulamin rekrutacji do Zespołu Szkół Mechanicznych w Kielcach na rok szkolny 2019/2020. Był on tożsamy z obecnie obowiązującym znajdującym się na stronie ZSM Kielce.*

(akta kontroli str. 228-243)

Nabór do szkoły na rok szkolny 2019/2020 prowadzony był z wykorzystaniem elektronicznego systemu rekrutacji. Z przebiegu przeprowadzonej rekrutacji członkowie Komisji Rekrutacyjnej²⁴ na posiedzeniu w dniu 25 lipca 2019 r. sporządzili protokół, z którego wynikało, że do Technikum wniosek złożyło łącznie 547 kandydatów. Zakwalifikowanych zostało łącznie 539 kandydatów. Do klas technik logistyk – klasa mundurowa o profilu wojskowym, zakwalifikowano łącznie 68 kandydatów po szkole podstawowej i tyle samo po gimnazjum. Analiza dostępnej dokumentacji kandydatów do klas pierwszych wykazała, że rekrutacja do klas mundurowych była przeprowadzona prawidłowo.

(akta kontroli str. 190-195)

Badaniem w zakresie przeprowadzonej rekrutacji na rok szkolny 2019/2020 objęto dokumentację dwóch klas technikum na podbudowie 8-letniej szkoły podstawowej.

Do klasy 1L1 przyjęto 33 osoby. Na świadectwach ukończenia szkoły podstawowej 27 uczniów miało ocenę celującą lub bardzo dobrą z wychowania fizycznego, dwóch ocenę dobrą, jeden uczeń był zwolniony z zajęć (wyników trzech uczniów nie uwzględniono w badaniu z uwagi na brak świadectwa w archiwum ZSM).

Wyniki egzaminu ósmoklasisty przedstawiały się następująco:

²³ Dz. U. poz. 1737; uchylone z dniem 10 grudnia 2022 r.

²⁴ Powołanej zarządzeniem Dyrektora Nr 3/19 z 8 marca 2019 r.

- z języka polskiego – po sześciu uczniów otrzymało 80-100% i 40-59%; 18 osób miało 60-79%;
- z matematyki – łącznie 10 osób miało 60-100% i po tyle samo osób uzyskało wynik w przedziale 40-59% i poniżej 40%;
- z języka angielskiego – osiem osób uzyskało 80-100%, o dwie mniej – 60-79%; siedmiu uczniów miało 40-59% i dziewięciu poniżej 40%.

Wzorową i bardzo dobrą ocenę zachowania otrzymało 23 uczniów, oceną dobrą – sześciu, jeden – poprawną. Prawie 77% uczniów (20) wykazało się szczególnymi osiągnięciami w sporcie i w działalności w ramach wolontariatu i/lub przedstawili świadectwo z wyróżnieniem.

W wyniku przeprowadzonej procedury naboru do klasy 1L2 przyjęto 33 uczniów. Na świadectwach ukończenia szkoły podstawowej 27 uczniów miało ocenę celującą lub bardzo dobrą z wychowania fizycznego (wyników sześciu uczniów nie uwzględniono w badaniu z uwagi na brak świadectwa w archiwum ZSM).

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w tej klasie w przedstawiały się następująco:

- z języka polskiego 25 osób otrzymało 79%-40%, po jednej osobie miało 80%-100% i poniżej 40%;
- z matematyki najliczniejszą grupę stanowili uczniowie, którzy osiągnęli poniżej 40% – 17 osób, dziewięciu uczniów dostało 79-40%, tylko jedna osoba miała 80-100%;
- z języka angielskiego również najwięcej uczniów (13) miało na świadectwie mniej niż 40%, 12 osób otrzymało 79-40% i dwie osoby zmieściły się w przedziale 80-100%.

Uczniowie otrzymali najczęściej wzorowe lub bardzo dobre oceny zachowania (22 uczniów), pięć osób ocenę dobrą. Dziewięć osób wykazało się szczególnymi osiągnięciami wykazanymi na świadectwie, dotyczyło to zajęć sportowych i/lub udzielania się w wolontariacie.

(akta kontroli str. 244-247)

3. W Technikum *Edukacja wojskowa* realizowana była jako przedmiot dodatkowy na podstawie art. 109 ust. 1 pkt 2 lit. b Prawa oświatowego, zgodnie z którym w szkole mogą być realizowane zajęcia dodatkowe, tj. zajęcia, dla których nie została ustalona podstawa programowa, jeśli program tych zajęć zostanie włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. W Szkole nie wprowadzono modyfikacji ww. Programu CWKM. W każdym roku objętym kontrolą dla klas certyfikowanych zaplanowano w Szkole realizację opisanych wcześniej bloków zajęć, w tym praktycznych w zakresie wskazanego minimum, tj. zgodnie z Programem CWKM nauka przedmiotu powinna być realizowana:

- w przedostatniej klasie²⁵ powinno odbyć się co najmniej 140 godzin zajęć, w tym: podstawy wychowania obywatelskiego i wojskowego (16 godzin, w tym 8 godzin zajęć teoretycznych); szkolenie bojowe (109 godzin, w tym 19 godzin teorii); szkolenie logistyczne (siedem godzin, w tym jedna teoretyczna); szkolenie prawne (dwie godziny). Na ocenę poziomu wyszkolenia (sprawdzian) powinno być przeznaczonych sześć godzin;
- zaplanowano także, że uczniowie zrealizują w klasie przedostatniej 20 godzin w ramach samokształcenia;
- w drugim półroczu przedostatniej klasy obóz szkoleniowy – 50 godzin.
- w pierwszym półroczu ostatniej klasy – powinny być zrealizowane 45 godziny (w tym 15 godzin zajęć teoretycznych), tj. średnio jedna godzina tygodniowo zajęć teoretycznych i dwie godziny zajęć praktycznych);

²⁵ Czwartej technikum pięcioletniego na podbudowie szkoły podstawowej i trzeciej klasie technikum czteroletniego na podbudowie gimnazjum.

- zaplanowano także, że uczniowie zrealizują w ostatniej klasie 10 godzin w ramach samokształcenia.

(akta kontroli str. 124-125, 189)

W poddanych analizie ramowych planach nauczania dla dwóch klas Technikum 5L1 i 5L2 (na podbudowie szkoły podstawowej) na lata szkolne 2019/2020-2023/2024 uwzględniono prawidłową liczbę i podział godzin przeznaczonych na przedmioty ogólnokształcące realizowane w zakresie podstawowym (minimum 103 godziny), rozszerzonym (minimum osiem godzin); kształcenie zawodowe (minimum 56 godzin), tj. zgodne z załącznikiem nr 5 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół²⁶.

W ramowych planach uwzględniono dwa przedmioty dodatkowe:

- *Przysposobienie wojskowe* (dwie godziny tygodniowo w klasie pierwszej i drugiej tj. zaplanowano 120 godzin zajęć w cyklu nauczania), mimo że zgodnie z programem innowacji pedagogicznej *Przysposobienie wojskowe* powinno być realizowane w klasie I-III w wymiarze sumarycznym 180 godzin,
- *Edukację wojskową* (dwie godziny w klasie trzeciej i czwartej oraz jedną godzinę w klasie piątej, tj. 150 godzin w cyklu nauczania), mimo że zgodnie z Programem CWKM zajęcia powinny być realizowane w klasie IV-V w wymiarze 185 godzin, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*

(akta kontroli str. 12-27, 117-179, 248-251)

W ramowych planach nauczania dla klas technikum 4L1g i 4L2g (na podbudowie gimnazjum) na lata szkolne 2019/2020-2022/2023 uwzględniono prawidłową liczbę i podział godzin przeznaczonych na przedmioty ogólnokształcące realizowane w zakresie podstawowym, rozszerzonym i kształcenie zawodowe.

Założono realizację przedmiotu dodatkowego pn. *Przysposobienie wojskowe* (dwie godziny tygodniowo w klasie pierwszej i drugiej, tj. zaplanowano realizację 120 godzin). Na *Edukację wojskową* zaplanowano 2 godziny w klasie trzeciej i czwartej, tj. 90 godzin, co było niezgodne z założeniami Programu CWKM, w którym przewidziano, że zajęcia będą realizowane w wyższym wymiarze, tj. w przedostatniej klasie i w pierwszym półroczu ostatniej klasy po trzy godziny tygodniowo (tj. 135 godzin), co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 250-251)

W klasach 5L1 i 5L2 przedmiot *Edukacja wojskowa*, zgodnie z poddanymi analizie ramowymi planami nauczania, zaplanowany był od trzeciej klasy, mimo że w Szkole nie dokonano modyfikacji ww. Programu.

(akta kontroli str. 248-251)

W ramowych planach nauczania dla wyżej wskazanych klas mundurowych jako przedmiot dodatkowy zaplanowano *Przysposobienie wojskowe*, które miało być realizowane w wymiarze niższym niż wynikałoby to z programu innowacji pedagogicznej, mimo że nie dokonano modyfikacji tego programu. Dodatkowo, po wystąpieniu do organu prowadzącego, uzyskano zgodę o przyznanie dodatkowych dwóch godzin dydaktycznych z tego przedmiotu na lata szkolne 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022.

(akta kontroli str. 27-28, 248-251)

Dyrektor wyjaśnił: *Pisma o wyrażenie zgody kierowane do organu prowadzącego dotyczyły realizacji przez pierwsze trzy lata przedmiotu przysposobienie wojskowe. Na tym etapie szkoła nie miała wiedzy, czy będzie kontynuowana kolejna edycja programu MON - Certyfikowane Klasy Wojskowe Mundurowe. Ponieważ Szkoła przystąpiła do kolejnej edycji programu w klasach trzecich przysposobienie wojskowe zostało zastąpione edukacją wojskową.*

(akta kontroli str. 867)

²⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 80, dalej: rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania.

4. Wewnątrzszkolne ocenianie uczniów zostało określone w statucie Szkoły (§ 77-§ 90 statutu). W statucie nie wskazano szczególnych zasad oceniania z przedmiotów dodatkowych. Szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen oraz wagi przyporządkowane do tych ocen powinny zostać sformułowane w zasadach przedmiotowych (§ 82 pkt 4, 5 i 7 statutu). W Technikum przyjęto *Przedmiotowe zasady oceniania z Edukacji dla bezpieczeństwa i Edukacji wojskowej w Zespole Szkół Mechanicznych im. gen. Władysława Sikorskiego w Kielcach*²⁷ (dalej: przedmiotowe zasady oceniania lub PZO). Wskazano w nich m.in. narzędzia stosowane w ocenianiu bieżącym, tj. sprawdziany/testy, kartkówki, odpowiedzi ustne, aktywność ucznia oraz zadania domowe. Ocena śródroczna była wypadkową wynikającą z ocen częściowych uzyskanych w ciągu półrocza. Oceny ze sprawdzianów/testów miały większy wpływ na ocenę śródroczną/roczną od ocen z kartkówek odpowiedzi ustnych i zadań domowych. Ocena roczna z przedmiotu była wypadkową ocen: śródrocznej oraz oceny uzyskanej na koniec II półrocza, przy równoczesnym uwzględnieniu postępów ucznia.

W Szkole przyjęto zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z *Edukacji wojskowej* poszerzone o ocenę zajęć praktycznych (w jednostce wojskowej) i warunki wydania certyfikatów oraz ustalenia oceny końcowej z przedmiotu (wynikające z Programu CWKM). Obejmowały one:

- formy aktywności uczniów, które powinny być oceniane. W zakresie wiedzy teoretycznej były to: odpowiedzi na pytania, testy i sprawdziany wiedzy, opracowane przez uczniów referaty, prezentacje, opracowania na podstawie informacji podręcznikowych, internetowych i wiadomości medialnych, opracowanie wybranych dokumentów wynikających z realizacji zadań szkolenia bojowego (np. szkic obserwacji, plan marszu na azymut). W zakresie umiejętności praktycznych – umiejętności indywidualne i zespołowe związane ze szkoleniem bojowym, udzielania pierwszej pomocy medycznej, musztry indywidualnej i zespołowej, przestrzegania zasad i przepisów bezpieczeństwa w trakcie szkolenia, dbałości o powierzony sprzęt i wyposażenie;
- klasyfikacja roczna powinna uwzględniać oceny bieżących postępów ucznia oraz oceny ze sprawdzianów teoretycznego i praktycznego na zakończenie roku, zaś ocena końcowa (w następnej klasie) – oceny uzyskane w trakcie pierwszego półrocza oraz ze sprawdzianów na zakończenie nauczania przedmiotu;
- ocenie podlegać ma także postawa ucznia dokonana na podstawie *obserwowanej postawy etycznej, poszanowania symboli narodowych i wojskowych, munduru, porządku podczas uroczystości państwowych i szkolnych, ogólnego zdyscyplinowania*;
- poszczególne rodzaje ocen powinny mieć różne wagi dla ustalenia oceny rocznej i końcowej, tj.: oceny bieżące – 40%; oceny ze sprawdzianów teoretycznych/praktycznych – 40%; ocena postaw – 20%.

Ocena końcowa stanowiła podsumowanie wszystkich ocen bieżących, ocen okresowych oraz oceny postaw ucznia zgodnie ze wskazaną powyżej wagą. Stanowiła ona podstawę do otrzymania certyfikatu CWKM. Mógł go otrzymać uczeń, który uzyskał z *Edukacji wojskowej*, co najmniej ocenę dostateczną, osiągnął minimalną frekwencję na zajęciach na poziomie 70%, uzyskał oceny pozytywne z pozostałych przedmiotów i ukończył Szkołę.

(akta kontroli str. 170-171, 317-346)

Dyrektor wyjaśnił: *Certyfikat ukończenia klasy mundurowej abiturienta otrzymywali po ukończeniu szkoły i zdaniu egzaminu końcowego z edukacji wojskowej. Ewentualne kary za poważne wykroczenia są zawarte w Statucie Szkoły i obowiązują wszystkich uczniów ZSM.*

²⁷ Data opracowania 24 marca 2020 r.

(akta kontroli str. 854)

W związku z podjęciem realizacji Programu CWKM, uchwałą Rady Pedagogicznej z dnia 16 października 2017 r. wprowadzono zmiany w statucie ZSM²⁸, tj. w rozdziale 2 § 8 pkt 1 dodano podpunkt oznaczony literą „o” wskazujący, że Szkoła prowadzi działalność dydaktyczno-wychowawczą w dziedzinie obronności państwa.

(akta kontroli str. 255-256)

W obowiązujących w okresie objętym kontrolą statucach Technikum zawarto informacje, że Szkoła wchodzi w skład ZSM oraz że kształci w zawodzie technik logistyk – klasa mundurowa wojskowa (rozdział 1 § 2 pkt 20). Statut nie zawierał innych postanowień, związanych z utworzeniem klas mundurowych, w tym realizujących Program CWKM, w szczególności uwzględniających prawa i obowiązki uczniów klas mundurowych, wynikających ze specyfiki kształcenia w tych klasach.

(akta kontroli str. 262-263, 346)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Przystąpienie do realizacji programu Certyfikowanych Pionów Wojskowych Klas Mundurowych wymagało zapisu w Statucie Szkoły, że ZSM, prowadzi działalność dydaktyczno-wychowawczą w dziedzinie obronności państwa, który został wprowadzony.*

(akta kontroli str. 853)

5. W okresie objętym kontrolą wszyscy uczniowie ZSM, corocznie w okresie od 1 września do 31 sierpnia objęci byli grupowym ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW) w opcji *Ochrona Plus*. Obejmowała on pakiet podstawowy²⁹, opcje dodatkowe³⁰ oraz rozszerzenie o *następstwa wyczynowego uprawiania sportu* (umowa ubezpieczenia NNW została zawarta zgodnie z decyzją Rady Rodziców ZSM)³¹.

(akta kontroli str. 347-409)

Przed okresem objętym kontrolą Szkoła zawarła trzy umowy o udzielenie dotacji celowej w ramach realizacji Programu CWKM³². Środki te przeznaczone na zakup pakietu wyposażenia klas mundurowych i innego wyposażenia specjalistycznego wykorzystywanego w kształceniu obronnym (m.in. 30 sztuk kamizelek taktycznych, gumowych atrap AK-47 oraz okularów ochronnych, 10 sztuk kompasów mapowych z lupą, sześć sztuk broni pneumatycznej z akcesoriami, komplet kwalifikowanej pomocy medycznej, nosze płachtowe, trzy komplety radiotelefonów, komplet przyborów do walki wręcz oraz dwie makiety kbk AK; 119 kompletów mundurów polowych). Ze środków finansowych Szkoły zakupiono m.in.: zestaw emblematów Szkoły, laptop, cztery sztuki makiety broni szkoleniowej, 20 kompletów tablic poglądowych do nauki topografii wojskowej oraz map topograficznych w standardach NATO i pięć kompletów radiotelefonów. Ze środków tych sfinansowano również wycieczki historyczno-krajoznawcze do miejsc pamięci narodowej i niepodległościowej oraz dojazd na szkolenie do 25 Batalionu oraz wyżywienie dla uczestników obozu szkoleniowego.

(akta kontroli str. 410-453, 868)

²⁸ Uchwała nr 06/17/18.

²⁹ M.in.: śmierć w wyniku nieszczęśliwego wypadku, w tym na terenie placówki oświatowej, koszty przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych w wyniku nieszczęśliwego wypadku, pogryzienie, pokąsanie, ukąszenie, trwałe inwalidztwo częściowe w wyniku nieszczęśliwego wypadku, złamanie kości, zwichnięcia lub skręcenia stawów, wstrząśnienie mózgu w wyniku nieszczęśliwego wypadku, zatrucie pokarmowe lub nagłe zatrucie gazami, bądź porażenie prądem lub piorunem, rozpoznanie chorób odzwierzęcych.

³⁰ Opcja *Ochrona Plus*, tj. pakiet rozszerzony o opcje dodatkowe, w tym. m.in.: oparzenia i odmrożenia, pobyt w szpitalu w wyniku nieszczęśliwego wypadku i choroby, koszty operacji, leczenia stomatologicznego i uciążliwego leczenia w wyniku nieszczęśliwego wypadku oraz Hejł Stop.

³¹ W latach szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 ubezpieczeniem grupowym objęto 900 uczniów, w roku szkolnym 2023/2024 – 1000 osób.

³² Umowa z 1 grudnia 2017 r. nr 25/2017-3300010118/590 (na kwotę 26 270 zł); umowa z 30 listopada 2018 r. nr 33/M/2018 (77 350 zł); umowa z 28 maja 2019 r. nr 300014370/2259 (12 4873,20 zł).

Dyrektor wyjaśnił: w latach 2020/2021-2023/2024 nie korzystano z dotacji MON, ponieważ uczniowie posiadali już prawidłowe umundurowanie (zakupione w pierwszej klasie), obozy szkoleniowe były realizowane bezkosztowo, szkoła była wyposażona w niezbędne pomoce dydaktyczne.

(akta kontroli str. 868)

Zakupy ubioru mundurowego dla uczniów klas certyfikowanych dokonywane były w pierwszym półroczu realizacji innowacji pedagogicznej *Przysposobienie wojskowe* (klasa pierwsza). Dla każdego ucznia klasy mundurowej realizującej Program CWKM, funkcjonującej okresie objętym kontrolą zakupiono:

- dla osób, które ukończyły Szkołę w roku szkolnym 2020/2021 (dwie klasy) – mundury polowe, odznakę logo Szkoły, apaszkę, koszulkę z krótkim rękawem;
- dla uczniów, którzy zakończyli naukę w roku szkolnym 2021/2022 (dwie klasy) – bluzę i spodnie munduru polowego w typie wzoru 2010 (w kamuflażu pantera), koszulka, beret, zestaw oznak regulaminowych do munduru, w tym oznaka z logo ZSM, bluzę ocieplą typu polar, buty czarne wojskowe;
- dla absolwentów w roku szkolnym 2022/2023 – polar czarny, identyfikator na mundur, emblemat „Flaga”, trzewiki desantowca wzór II, beret granatowy KM, plakietka na pierś – kadet I klasy wojskowej, mundur polowy wzór 2010, emblemat szkolny „ZSM Kielce”, naszywka prostokątna Szkoły;
- dla uczniów, którzy ukończą Szkołę w roku szkolnym 2023/2024 (dwie klasy)- bluzę i spodnie munduru polowego w typie wzoru 2010 (w kamuflażu pantera), koszulka, beret, zestaw oznak regulaminowych do munduru, w tym oznaka z logo ZSM, bluzę ocieplą typu polar, buty czarne wojskowe.

Odbiór umundurowania uczniowie potwierdzali podpisem.

(akta kontroli str. 454-474)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Uczniowie klas wojskowych mundurowych byli informowani o konieczności o dbałość powierzonego im umundurowania w momencie jego odbioru. W trakcie kształcenia w klasach wojskowych mundurowych w latach 2020 – 2024, 22 (w tym 6 z klas realizujących program CWKM) uczniów zrezygnowało z dalszej nauki i oddało pobrane w pierwszej klasie umundurowanie.*

(akta kontroli str. 870)

Uczniowie kończący naukę zobowiązani byli do zwrócenia zestawu oznak do umundurowania, co poświadczane było w karcie obiegu uczenia podpisem pracownika administracji, przyjmującego ww. oznakowanie.

Dyrektor wyjaśnił, że uczeń kończący Szkołę mundur może pozostawić w Szkole lub zabrać ze sobą, ponieważ jest on zużyty i zniszczony i nie nadaje się do dalszego użytkowania.

(akta kontroli str. 475-477)

Do prowadzenia zajęć, w tym teoretycznych dla CWKM przeznaczona była pracownia (sala 104) wyposażona w sprzęt audiowizualny i prezentacyjny (laptop i zamontowany na stałe rzutnik). Na ścianach znajdowały się plansze/rysunki/schematy związane z tematyką wojskową oraz tablica z informacjami m.in. o służbie przygotowawczej, naborze do Wojsk Obrony Terytorialnej, studiach wojskowych. Na zapleczu sali zgromadzono wyposażenie specjalistyczne wymagane w Programie CWKM, w tym m.in.: sześć sztuk makiet kb AKM, cztery komplety makiet broni szkoleniowej, trzy przyrządy chemicznego rozpoznania, po dwa sygnalizatory promieniowania i sygnalizatory skażeń, komplet Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy, fantom szkoleniowy do nauki udzielania pierwszej pomocy, komplet przyborów do walki wręcz, nosze płachtowe, pokrowce do przenoszenia broni. W sali znajduje się również łącznie 27 sztuk broni, tj.: karabin BRNO1 i BRNO2, kaliber 5,6 mm (16 szt.), karabin CM-2 Wostok, kaliber 5,6 mm (osiem szt.) oraz pistolet TOZ-35 (dwie szt.) i

MARGOLIN (jedna sztuka), kaliber 5,6 mm. Zaplecze wyposażone było w biblioteczkę z książkami, ulotkami, folderami i publikacjami z tematyki wojskowej.

Szkoła dysponowała salą gimnastyczną i placem musztry. Na terenie ZSM znajdowała się również dopuszczona do użytkowania, decyzją Prezydenta Miasta Kielce z dnia 21 stycznia 2002 r.³³, zewnętrzna strzelnica sportowa. W budynku strzelnicy były w pełni przygotowane stanowiska strzeleckie (dziewięć) oraz pomoce przydatne do prowadzenia zajęć strzeleckich m.in. w ramach realizacji *Edukacji wojskowej*, tj. m.in. karimaty, koce, krzesła, podpórki, tarcze strzelnicze do oddawania strzału z broni pneumatycznej do tarcz umieszczonych w odległości 50 m, 25 m i 10 m.

(akta kontroli str. 478-495)

6. Analizą wydatków na realizację *Edukacji wojskowej* objęto jedną klasę (klasę 5L1 w roku szkolnym 2023/2024). W okresie objętym kontrolą w ramach realizacji Programu CWKM, tj. w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 stanowiły one wydatki edukacyjne, tj. wydatki na wynagrodzenie za dodatkowe godziny oraz na wynagrodzenie dla opiekuna. Zakup umundurowania dla uczniów wskazanej klasy został dokonany w marcu 2020 r., wydatkowano 17 325 zł ze środków budżetowych jednostki³⁴.

(akta kontroli str. 496)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor sporządził nierzetelne ramowe plany nauczania dla czterech klas certyfikowanych, których dokumentacja była objęta szczegółową analizą, a mianowicie:

- w ramowych planach nauczania na lata szkolne 2019/2020-2022/2023 klas 4L1g i 4L2g (technikum na podbudowie gimnazjum) zaplanowano realizację *Edukacji wojskowej* w wymiarze dwóch godzin w przedostatnim roku nauki oraz jednej godziny w ostatnim roku (90 godzin w dwuletnim cyklu nauczania), co było niezgodne z założeniami Programu CWKM, w którym wskazano, że zajęcia będą realizowane w wyższym wymiarze, tj. w przedostatniej klasie i w pierwszym półroczu ostatniej klasy po trzy godziny tygodniowo (jedna godzina zajęć teoretycznych i dwie godziny zajęć praktycznych, tj. 135 godzin w 1,5 rocznym cyklu nauczania).

(akta kontroli str. 248-251)

- w ramowych planach nauczania na lata szkolne 2019/2020-2023/2024 dla klasy 5L1 i 5L2 (technikum na podbudowie szkoły podstawowej) zaplanowano realizację *Edukacji wojskowej* w wymiarze po dwie godziny w klasach trzeciej, czwartej i piątej (tj. 180 godzin w trzyletnim cyklu nauczania), co było niezgodne z założeniami Programu CWKM, w którym przewidziano, że zajęcia będą realizowane w innym wymiarze godzin, tj. w przedostatniej klasie i w pierwszym półroczu ostatniej klasy po trzy godziny tygodniowo (jedna godzina zajęć teoretycznych i dwie godziny zajęć praktycznych, tj. 135 godzin w 1,5 rocznym cyklu nauczania).

(akta kontroli str. 248-251)

Dyrektor wyjaśnił: w *planach nauczania dla klasy wojskowej mundurowej po szkole podstawowej założono kształcenie z przysposobienia wojskowego w ilości, po dwie godziny w klasach 1-4 i jedną godzinę w klasie piątej (2 godziny w I semestrze). W momencie tworzenia planów nauczania, tj. w 2019 roku, szkoła nie miała wiedzy czy będą realizowane przez MON kolejne edycje Certyfikowanych Wojskowych Klas*

³³ Znak: MA-II-7355-404/01.

³⁴ Rozdział 80115 paragraf 4210.

Mundurowych, dlatego nie założono zwiększonej liczby godzin dydaktycznych na „edukację wojskową” w klasie czwartej i piątej. (...) Pierwotnie założono kształcenie z przysposobienia wojskowego w ilości, po dwie godziny w klasach 1-3. Po przystąpieniu do programu CWKM w 2021 roku, zgodnie z programem nauczania zrealizowano w klasie trzeciej w roku szkolnym 2021/2022, 30 godzin zajęć teoretycznych (jedna godzina tygodniowo) oraz 60 godzin zajęć praktycznych (2 godziny tygodniowo). W klasie czwartej w roku szkolnym 2022/2023 zrealizowano 15 godzin zajęć teoretycznych (1 godzina tygodniowo w I semestrze) oraz 30 godzin zajęć praktycznych (2 godziny tygodniowo w I semestrze). „Edukacja wojskowa” w klasie trzeciej zastąpiła zaplanowane wcześniej przysposobienie wojskowe. Po przystąpieniu do programu CWKM w 2022 roku, zgodnie z programem nauczania zrealizowano w klasie czwartej w roku szkolnym 2022/2023, 30 godzin zajęć teoretycznych (jedna godzina tygodniowo) oraz 60 godzin zajęć praktycznych (2 godziny tygodniowo). W klasie piątej w roku szkolnym 2023/2024 zrealizowano 15 godzin zajęć teoretycznych (1 godzina tygodniowo w I semestrze) oraz 30 godzin zajęć praktycznych (2 godziny tygodniowo w I semestrze). „Edukacja wojskowa” w klasie czwartej i piątej zastąpiła zaplanowane wcześniej przysposobienie wojskowe. Adekwatnie odbywało się to w klasach po gimnazjum. Dyrektor wyjaśnił także: w programie nauczania w klasie logistycznej wojskowej po szkole podstawowej (po reformie oświaty po raz pierwszy 5-letnie technikum) zaplanowano następującą realizację szkolenia wojskowego: klasy 1 i 2 przysposobienie wojskowe; klasa 3 edukacja wojskowa - przygotowanie do przystąpienia do programu MON – Certyfikowane Klasy Wojskowe Mundurowe), realizacja programu nauczania przewidzianego dla 3 klasy przysposobienia wojskowego; klasa 4 i pierwszy semestr klasy 5 – realizacja programu MON Certyfikowane Klasy Wojskowe Mundurowe (...).

(akta kontroli str. 867, 870)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż ramowe plany nauczania powinny być podstawą do opracowania arkuszy organizacji Szkoły w zakresie przydziału godzin i przedmiotów dla nauczycieli i klas. Po uzyskaniu informacji o możliwości przystąpienia do Programu CWKM należało je zmodyfikować.

2. Dyrektor nie włączył do szkolnego zestawu programów nauczania obowiązującego na lata szkolne 2020/2021-2023/2024 programu zajęć dodatkowych z *Edukacji wojskowej*, mimo że zgodnie z art. 109 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy Prawo oświatowe, podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły mogą być dodatkowe zajęcia edukacyjne, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. Zgodnie z art. 22a ust. 7 ustawy z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty³⁵, szkolny zestaw programów nauczania stanowią dopuszczone do użytku w danej szkole programy nauczania.

Nie został więc spełniony jeden z warunków realizacji *Edukacji wojskowej* w Szkole.

(akta kontroli str. 54-115, 180-188)

Dyrektor wyjaśnił: w *Szkolnym Zestawie Programów Nauczania* znajdowały się tylko programy nauczania dopuszczone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Program nauczania „*Edukacji wojskowej*” został zatwierdzony przez MON i stanowił dodatek do *Szkolnego Zestawu Programów Nauczania*.

(akta kontroli str. 868)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż przepisy oświatowe nie przewidują tworzenia dodatkowych wykazów do szkolnych zestawów programów nauczania.

³⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2230, ze zm.

Ponieważ realizacja Programu CWKM została zakończona (w klasach czwartych Szkoły w roku szkolnym 2022/2023, w klasach piątych w roku szkolnym 2023/2024), NIK odstępkuje od formułowania wniosków pokontrolnych dotyczących powyższych nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole podjęto wymagane działania w celu utworzenia klas mundurowych w klasach kształcących w zawodzie technik logistyk, w których prawidłowo wdrożono innowację pedagogiczną pn. *Przysposobienie wojskowe* oraz Program CWKM. Zapewniono odpowiednie warunki techniczne i organizacyjne do skutecznej realizacji kształcenia obronnego w Szkole. Prawidłowo przygotowano i przeprowadzono rekrutację do klas certyfikowanych oraz opracowano i przyjęto zasady oceniania uczniów w ramach realizacji edukacji obronnej motywujące uczniów do zdobywania wiedzy praktycznej i teoretycznej. Nierzetelnie opracowano ramowe plany nauczania dla czterech certyfikowanych klas objętych szczegółową analizą. Ponadto program nauczania przedmiotu *Edukacja wojskowa* nie został wprowadzony do szkolnego zestawu programów nauczania.

2. Realizacja i skuteczność kształcenia obronnego

Opis stanu faktycznego

1. W Szkole dokumentowano wyniki nauczania i frekwencję uczniów z wykorzystaniem dziennika elektronicznego³⁶. Analizę sposobu dokumentowania zajęć *Edukacji wojskowej* przeprowadzono na podstawie dwóch klas certyfikowanych, tj. klasy 5L1 (uczniowie z tej klasy ukończą szkołę w roku szkolnym 2023/2024) oraz 4L1g (która ukończyła Szkołę w roku szkolnym 2022/2023) na przestrzeni dwóch lat szkolnych, tj. odpowiednio 2022/2023 i 2023/2024 (pierwsze półrocze) oraz 2021/2022 i 2022/2023.

W trakcie pierwszych lekcji organizacyjnych przeprowadzonych w tych klasach omawiano realizację zajęć praktycznych, w tym w jednostce wojskowej. W dzienniku lekcyjnym nie odnotowywano szczegółowych zagadnień dotyczących informowania uczniów i zasadach wewnątrzszkolnego oceniania.

Dyrektor wyjaśnił: *Informacje dotyczące PZO były przekazywane na lekcji organizacyjnej z EDB³⁷, PW jako temat „Lekcja organizacyjna” w każdym roku szkolnym. Dla klas CWKM edukacja wojskowa, podstawę informacji o kryteriach ocen wiedzy i umiejętności podczas lekcji organizacyjnej stanowiły „Metody Pomiaru i oceny osiągnięć uczniów” Programu Nauczania Edukacji Wojskowej MON przewidzianego na okres 1,5 roku dla danej edycji. Lekcja organizacyjna zawierała szczegółowe informacje, PZO, których opisowe przedstawienie w zapisie tematu w dzienniku byłoby powtórzeniem szczegółowo rozpisanego PZO.*

(akta kontroli str. 497, 853)

W dziennikach lekcyjnych ww. klas odnotowywana była tematyka zajęć teoretycznych i praktycznych, frekwencja uczniów na poszczególnych zajęciach, w tym *Edukacji wojskowej*. W dzienniku dostępne były również dane o ogólnej frekwencji.

(akta kontroli str. 501-506)

Analiza oceniania osiągnięć edukacyjnych z przedmiotu *Edukacja wojskowa* wybranych klas w roku szkolnym 2022/2023 wykazała, że:

- w ramach oceniania bieżącego ustalono uczniom klas, których dokumentacja była analizowana po minimum trzy oceny cząstkowe³⁸, za sprawdziany/testy, kartkówki, odpowiedzi ustne, aktywność na zajęciach. Ocena śródroczna

³⁶ W całym okresie objętym kontrolą (zgodnie z § 21 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji - Dz. U. z 2024 r. poz. 50).

³⁷ Edukacja dla bezpieczeństwa – dop. NIK.

³⁸ Najczęściej uczniowie otrzymywali po cztery oceny w każdym półroczu. W II półroczu uczniowie klasy 4L1 mieli nawet po sześć ocen.

stanowiła wypadkową (średnią) wynikającą z otrzymanych ocen w ciągu półrocza;

- ocena roczna wynikała ze średniej ocen: śródrocznej, oceny uzyskanej na koniec II półrocza oraz średniej oceny ze sprawdzianu teoretycznego i praktycznego na koniec roku szkolnego (egzaminacje te były przeprowadzane w CPdMZ). Wszyscy uczniowie otrzymali oceny pozytywne z *Edukacji wojskowej* na koniec roku 2022/2023;
- ocena końcowa dla klasy 4L1g z ww. przedmiotu wynikała z ocen uzyskanych w pierwszym półroczu klasy czwartej oraz średniej oceny ze sprawdzianu teoretycznego i praktycznego na koniec nauczania przedmiotu). Większość uczniów (ok. 80%) otrzymało oceny bardzo dobre i celujące.

W celu ustalenia, oceny rocznej i końcowej stosowano wagi poszczególnych ocen zgodne z Programem CWKM. Na ocenę końcową wpływały: po 40% oceny bieżące i oceny ze sprawdzianu teoretycznego i praktycznego, uwzględniono także ocenę postawy uczniów (20%). Oceny postawy uczniów dokonywano na podstawie obserwacji postawy etycznej ucznia, poszanowania symboli narodowych i wojskowych, munduru, porządku podczas uroczystości państwowych i szkolnych, ogólnego zdyscyplinowania. Frekwencja uczniów klas 4L1 i 4L1g była zadowalająca. Uczniowie, którzy nie byli obecni na ponad połowie zajęć (dotyczyło to od jednego do trzech uczniów w każdej z klas) otrzymali wystarczającą liczbę ocen, by mogła być dla nich ustalona ocena roczna³⁹.

(akta kontroli str. 507-510)

Zgodnie z Programem CWKM powinna być także oceniana *postawa uczniów* (jako obserwowalne zachowania). Dyrektor wyjaśnił: *Ocena za postawę – dodatkowa ocena z aktywności biorąca pod uwagę takie postawy jak: patriotyczna, stosunek do sztandaru, udział w uroczystościach państwowych, reprezentowanie szkoły, udział w akcjach charytatywnych, dbanie o prawidłowy ubiór, itp. Postawa ucznia miała wpływ na ocenę końcową.* Dyrektor wyjaśnił również, że ocena postaw ucznia to ocena obserwowanej postawy etycznej wyrażająca się w poszanowaniu symboli narodowych, wojskowych i munduru, jak również udziale w uroczystościach państwowych i szkolnych, zawodach i konkursach o charakterze sportów obronnych oraz w stowarzyszeniach ochotniczej straży pożarnej, zrzeszeniu w związku strzeleckim „Strzelec”, pełnieniu służby w formacjach Wojsk Obrony Terytorialnej i ogólnym zdyscyplinowaniu.

Dodał również: Ocena postaw ucznia dokonywana była na koniec każdego semestru oraz koniec roku szkolnego jako bonus 20% do oceny średniej. Nie była odnotowana w dzienniku jako ocena bieżąca. Do oceny postaw były włączone obserwacje aktywności klasowego itp. dowódcy danej klasy i dowódców drużyn. Oceny semestralne i końcowe proponowali sami uczniowie, zatwierdzał je aktyw klasowy i nauczyciel (...).

(akta kontroli str. 868, 914)

W Szkole w latach szkolnych 2020/2021-2023/204 opracowano przedmiotowe zasady oceniania. Wskazano w nich m.in., że *każdy uczeń otrzymuje przynajmniej jedną ocenę z zadania domowego w półroczu.* W dzienniku lekcyjnym z przedmiotu *Edukacja wojskowa* nie odnotowano ocen z zadań domowych. W dzienniku nie odnotowano jakich aktywności uczniów, wymienionych w PZO, dotyczą przedstawione oceny, tj. czy były to oceny ze sprawdzianów, testów lub odpowiedzi ustnych.

(akta kontroli str. 511-522)

³⁹ W roku szkolnym 2022/2023 w klasie 4L2 frekwencję poniżej 50% odnotowano w przypadku trzech uczniów (na 26) najniższa frekwencja była na poziomie 39,2%, w pozostałych dwóch przypadkach 48,1%. W klasie 4L1 również trzech uczniów (na 28) osiągnęło frekwencję poniżej 50% i wyniosła ona: 38,96%, 42,86%, i 48,05%. W klasach: 4L2g i 4L1g w badanym okresie dwóch uczniów było obecnych na 49,02% i 42% zajęć.

Dyrektor wyjaśnił: na ocenę końcową w CWKM (edukacja wojskowa) mają wpływ:
- oceny bieżące: w zakresie wiedzy teoretycznej, odpowiedzi na pytania, testy, sprawdziany wiedzy, opracowane przez uczniów, referaty, prezentacje, opracowania w oparciu o podręczniki, Internet itp.; - oceny okresowe ze sprawdzianu teoretycznego i praktycznego na zakończenie roku nauczania i pierwszego półrocza 3 klasy;
- oceny postaw uczniów. Dlatego też z wymienionego zakresu pomiaru osiągnięć zastosowano tylko te, które stanowią podstawę oceny końcowej; rezygnując z prac domowych. Opracowania jako referaty, prezentacje, dotyczyły tylko uczniów, którzy sami zgłosili chęć wykonania tych prac jako oceny bieżące lub poprawa oceny niezadowolającej ucznia.

(akta kontroli str. 853)

Odnosnie wyjść uczniów i nauczyciela na zajęcia realizowane z wykorzystaniem obiektów pozaszkolnych Dyrektor wyjaśnił: zajęcia rozpoczynają się meldunkami o stanie pododdziałów, na placu musztry; kontrolą umundurowania, sprawdzeniem stanu zdrowia, przedstawieniem celu szkolenia i organizacji zajęć oraz informacji o obowiązku przestrzegania bezpieczeństwa. (...) Zajęcia kończy zdawanie sprzętu do magazynu, zbiórka na placu musztry, meldunek, omówienie zajęć, sprawdzenie stanu zdrowia, informacje o terminie i treści następujących zajęć. (...)

(akta kontroli str. 529)

Uczniowie Szkoły, w tym klas certyfikowanych otrzymywali wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Analizą w tym zakresie objęto dwie klasy, które ukończą Szkołę w roku szkolnym 2023/2024. W obu klasach pomocą psychologiczno-pedagogiczną objętych było po pięciu uczniów. W latach szkolnych 2019/2020-2023/2024 na wsparcie przeznaczono: 50 godzin w roku szkolnym 2019/2020, w kolejnych latach odpowiednio: 75 godzin, 70 godzin, 72 godziny i 30 godzin w I półroczu roku szkolnego 2023/2024. W ostatniej klasie przeznaczono również po 10 godzin doradztwa zawodowego związanego z karierą w służbach mundurowych. W ramach doradztwa zawodowego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzono m.in.: indywidualne rozmowy doradcze, wspierające, motywujące z pedagogiem i psychologiem szkolnym, umożliwiono udział w indywidualnych konsultacjach z doradcą zawodowym z Miejskiego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kielcach, podczas dyżurów na terenie Szkoły, pedagog szkolny organizował spotkania pn.: *Moje plany na przyszłość – wybór dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej*, psycholog i pedagog szkolny przeprowadzili warsztaty integracyjno-adaptacyjne w klasie pierwszej Technikum.

(akta kontroli str. 523)

2. Szczegółową analizą dotyczącą realizacji Programu CWKM objęto klasy 5L1 i 5L2 (które ukończą szkołę w roku szkolnym 2023/2024). Zgodnie z ramowym planem nauczania w klasie trzeciej (rok szkolny 20021/2022) powinny być realizowane zajęcia *Edukacji wojskowej*. Analiza tematyki zajęć wskazała, że prowadzono zajęcia zaplanowane w ramach innowacji pedagogicznej pn. *Przysposobienie wojskowe*, zaś zajęcia z *Edukacji wojskowej* wdrożono dopiero w klasie czwartej.

Liczba godzin przeznaczonych na zajęcia teoretyczne w ramach *Edukacji wojskowej* wyniosła łącznie, 45 godzin, tj. po 30 godzin w pierwszym roku nauczania (I i II półrocze klasy czwartej) oraz 15 godzin w klasie piątej (I półrocze). Zajęcia praktyczne wyniosły łącznie 140 godzin (odpowiednio: 110 godzin w I półroczu i 30 godzin w II)⁴⁰. Obóz szkoleniowy dla ww. klas odbył się w terminie od 12 czerwca do 16 czerwca

⁴⁰ Harmonogram zajęć praktycznych w roku szkolnym 2021/2022: 18 września 2021 r., 23 października 2021 r., 26 listopada 2021 r. (wraz z egzaminem kl. 4L, 4L2), 10 grudnia 2021 r., 22 stycznia 2022 r., 26 lutego 2022 r., 26 marca 2023 r., 23 kwietnia 2022 r., 11 czerwca 2022 r. (egzamin 3L1g, 3L2g), 6-10 czerwca 2022 r. - obóz szkoleniowy; 2022/2023: 24 września, 15 października 2022 r., 12 listopada 2022 r., 17 grudnia 2022 r., 21 stycznia 2023 r., 25 lutego 2023 r., 22 kwietnia 2023 r., 12-16 czerwca 2023 r. – obóz szkoleniowy; 23 września 2023 r., 28 października 2023 r., 25 listopada 2023 r., 9 grudnia 2023 r. – egzamin (1 godzina teoria, 5 godzin praktyka).

2023 r. w CPdMZ. Uczestniczyli w nim wszyscy uczniowie obu klas, których dokumentacja była analizowana. Zrealizowano treści przewidziane w Programie CWKM, zarówno w zakresie teoretycznym jak i praktycznym.

(akta kontroli str. 524-528, 713-726)

Odnosnie samokształcenia Dyrektor wyjaśnił: *forma zajęć polegająca na samodzielnym sporządzaniu przez uczniów referatów, instrukcji, konspektów, itp. Po ich przygotowaniu uczniowie mogą je zaprezentować na forum klasy podczas zajęć z przedmiotu 'edukacja wojskowa'. Ponadto do realizacji samokształcenia uczniowie mieli przez nauczyciela przedmiotu przesyłane drogą elektroniczną dodatkowe materiały dydaktyczne.*

(akta kontroli str. 868)

W dziennikach lekcyjnych, arkuszach ocen i świadectwach promocyjnych uczniów z dwóch klas certyfikowanych zamieszczono w roku szkolnym 2021/2022 nazwę przedmiotu, tj. *Edukacja wojskowa* zamiast *Przysposobienie wojskowe*, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 875, 897)

W klasie 4L1g zajęcia praktyczne z *Edukacji wojskowej* realizowane były tylko w ostatniej klasie (tj. w roku szkolnym 2022/2023), mimo że zgodnie z Programem CWKM powinny być realizowane w cyklu 1,5 rocznym, tj. w przedostatniej klasie dwie godziny zajęć praktycznych tygodniowo oraz dwie godziny tygodniowo w I półroczu ostatniej klasy.

(akta kontroli str. 497-500)

Dyrektor wyjaśnił: *ze względu na pandemię Covid-19 i brak możliwości realizacji zajęć praktycznych w klasie 4lg na terenie jednostki wojskowej w roku szkolnym 2021/2022, zorganizowano je w roku szkolnym 2022/2023 w klasie czwartej. 'Edukacja wojskowa' z tego powodu w klasie czwartej była realizowana przez cały rok szkolny. Zmiany nastąpiły w uzgodnieniu z jednostką wojskową. Program nauczania w cyklu kształcenia został zrealizowany.*

(akta kontroli str. 870)

Na każdy dzień szkolenia praktycznego Wydział Szkolenia CPdMZ opracował szczegółowy *Plan szkolenia uczniów szkoły ponadgimnazjalnej Zespołu Szkół Mechanicznych w Kielcach w ramach programu nauczania przedmiotu 'Edukacja wojskowa'*. Zawierał on m.in. cele szkolenia, termin szkolenia, miejsce, ustalenia organizacyjno-metodyczne (np. dot. udzielenia instruktażu dla instruktorów na punktach nauczania, zatwierdzenia dokumentacji szkoleniowej, składania meldunków o gotowości do zajęć), wskazywał klasy uczestniczące, wymagany ubiór i wyposażenie, szczegółową organizację zajęć, warunki bezpieczeństwa, przebieg szkolenia. Dokument ten zatwierdzał komendant CPdMZ, akceptował Dyrektor Szkoły i był uzgadniany z szefem wydziału szkolenia i nauczycielem przedmiotów obronnych ZSM.

(akta kontroli str. 534-712)

Zajęcia praktyczne z *Edukacji wojskowej* realizowane były w CPdMZ w Kielcach w ciągu jednego dnia. W Technikum *dzień szkoleniowy* zaplanowano w sobotę.

(akta kontroli str. 497-505)

Dyrektor wyjaśnił: *w dni robocze tygodnia jednostka nie dysponowała odpowiednią ilością instruktorów, gdyż wykonywali oni swoje podstawowe obowiązki zawodowe. Kadetom biorącym udział w zajęciach łatwiej było dojechać w sobotę. Organizacja szkolenia praktycznego w ciągu tygodnia roboczego, byłaby utrudniona, gdyż musiałoby być organizowane po zajęciach szkolnych. Wiązało się to z koniecznością późnego ich zakończenia. Duża część uczniów mieszka poza Kielcami i dużym kłopotem jest powrót do domu w godzinach wieczornych (...).*

Wyjaśnił również: *Organizacyjnie realizacja ich w ciągu tygodnia nie była możliwa, ze względu na duże utrudnienie w funkcjonowaniu jednostki wojskowej. Odbywanie*

zajęć w formie skumulowanej (jedna sobota w miesiącu) było korzystne dla uczniów, co w pełni akceptowali. Zajęcia praktyczne były zaplanowane na cały rok szkolny i realizowane zgodnie z harmonogramem. Uczniowie o godzinie 8.00 stawali się w jednostce wojskowej i przystępowali realizacji zaplanowanych zajęć. Zajęcia były przeprowadzane w grupach przez instruktorów z CPdMZ Kielce. Rada Pedagogiczna i Rada Rodziców opiniuje plan pracy szkoły w danym roku szkolnym, który jest przedstawiany przez dyrektora na zebraniach przed jego rozpoczęciem. Organ prowadzący szkołę jest informowany o organizacji pracy placówki poprzez arkusz organizacyjny, który jest przez Urząd Miasta zatwierdzany. Wychowawcy klas informują uczniów i ich rodziców o organizacji tygodnia pracy w następnym roku szkolnym.

(akta kontroli str. 868, 870)

Dyrektor wyjaśnił: najlepszym rozwiązaniem dla uczniów, jednostki wojskowej i szkoły była organizacja zajęć praktycznych w soboty. Uczniowie chętnie brali udział w zajęciach m.in. dlatego, że były one organizowane w najbardziej dla nich dogodnym terminie. Pisemnej zgody rodziców i uczniów na udział w zajęciach w soboty nie pobierano, gdyż wynikało to planu zajęć w danym roku szkolnym, o którym byli oni informowani i nikt nie zgłaszał zastrzeżeń. Dyrektor wskazał również: Nauczyciel przedmiotu edukacja wojskowa realizował tygodniowo zajęcia teoretyczne w ilości jedna godzina dydaktyczna oraz zajęcia praktyczne w ilości dwie godziny dydaktyczne. Zajęcia praktyczne nie były uwzględnione na planie lekcji, rejestrowane były w dzienniku elektronicznym. Nauczyciel miał wolny jeden dzień w tygodniu.

(akta kontroli str. 855-856, 868)

NIK zauważa, że zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁴¹, zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w szkołach, w których kształcenie odbywa się w formie dziennej, są realizowane przez pięć dni w tygodniu. Nie kwestionując zalet organizacyjnych zaproponowanego przez CPdMZ i przyjętego w Szkole rozwiązania, należy wskazać, że zaplanowanie zajęć praktycznych w soboty spowodowało wydłużenie tygodnia nauki dla uczniów i skrócenie czasu na odpoczynek.

3. W okresie objętym kontrolą zajęcia *Edukacji wojskowej* i *Przysposobienia wojskowego* prowadzone były przez nauczyciela o kwalifikacjach do nauczania tego przedmiotu, zgodnych z określonymi w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli⁴² (dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji nauczycieli) oraz poprzednio obowiązującym rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli⁴³. Pedagog posiadał wykształcenie kierunkowe w zakresie wychowania fizycznego z przysposobieniem obronnym, uzyskał także tytuł trenera II klasy w zakresie *Strzelectwa sportowego*. Miał również przygotowanie do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy⁴⁴ wymagane § 11 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji nauczycieli.

(akta kontroli str. 529, 727-740)

4. W celu określenia skuteczności kształcenia analizowano dokumentację klas certyfikowanych, które ukończyły Szkołę w okresie objętym kontrolą. Wskaźnik skuteczności kształcenia określono uwzględniając udział uczniów, którzy ukończyli

⁴¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 2736.

⁴² Dz. U. poz. 2102.

⁴³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1289, ze zm.

⁴⁴ Zaświadczenia Stowarzyszenia SALUTEM nr PP/32/8/2019 ważne do dnia 29 września 2024 r. i PP/36/02/2021 ważne do dnia 12 września 2026 r.

Edukację wojskową z wynikiem bardzo dobrym i osiągnęli co najmniej dostateczne wyniki nauczania z wybranych przedmiotów⁴⁵. Kształtował się ona poziomie od 57,5%⁴⁶ do 93,5%⁴⁷. Wskaźnik bieżącej skuteczności kształcenia dla uczniów, którzy nie ukończyli jeszcze Szkoły (klasa 5L1 i klasa 5L2 w roku szkolnym 2023/2024) uwzględniający osiągnięcia edukacyjne tych uczniów na koniec poprzedniej klasy był znacznie niższy⁴⁸.

(akta kontroli str. 741-744)

W roku szkolnym 2021/2022 klasy objęte Programem CWKM brały udział w 29 wydarzeniach pozaszkolnych (tj. zawodach, wycieczkach i wyjściach odnotowanych w dzienniku lekcyjnym), które dotyczyły problematyki patriotycznej lub proobronnej, a mianowicie:

- uczniowie klasy 3L1 wzięli udział w czterech zawodach strzeleckich (łącznie 19 uczestników); cała klasa (30 osób) uczestniczyła w dwóch wycieczkach, których tematyka dotyczyła m.in.: związków Legionów Polskich z Kielcami oraz związana była z obchodami Narodowego Święta Żołnierzy Wyklętych. Ponadto 18 osób uczestniczyło w obchodach Narodowego Święta Niepodległości;
- wszyscy uczniowie klasy 3L1g (28 osób) wzięli udział w dwóch wydarzeniach, tj. w zajęciach warsztatowych z zakresu Praw człowieka – pamięć o ofiarach wojennych społeczności żydowskiej Kielc oraz w Międzynarodowych Targach Policji i Bezpieczeństwa. Dodatkowo sześć osób uczestniczyło w obchodach upamiętnienia żołnierzy 4. Pułku Piechoty Legionów z Kielc oraz Narodowego Święta Niepodległości;
- uczniowie klasy 3L2 brali udział w trzech zawodach strzeleckich (łącznie 10 uczestników); prawie cała klasa (28 z 29 uczniów) odwiedziła Międzynarodowe Targi Policji i Bezpieczeństwa, łącznie 14 osób wzięło udział w obchodach upamiętnienia żołnierzy 4. Pułku Piechoty Legionów z Kielc oraz Narodowego Święta Niepodległości i zwiedziło Muzeum Obozu Koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau;
- 24 uczniów klasy 3L2g (z 30) wzięło udział w wycieczce do muzeum w Oświęcimiu-Brzezince, czterech uczniów uczestniczyło w obchodach upamiętnienia żołnierzy 4. Pułku Piechoty Legionów z Kielc;
- po jednym uczniu z klasy 4L1 uczestniczyło w trzech zawodach strzeleckich, a łącznie 11 osób (z 27) z tej klasy wzięło udział w obchodach upamiętnienia żołnierzy 4. Pułku Piechoty Legionów z Kielc i grze miejskiej *Poznaj historię Lwowiaka*;
- uczniowie klasy 4L2 rywalizowali w trzech zawodach strzeleckich (łącznie 11 uczestników), a 16 uczniów (z 27) wzięło udział w obchodach upamiętnienia żołnierzy 4. Pułku Piechoty Legionów z Kielc.

W roku szkolnym 2022/2023 odnotowano 27 wydarzeń związanych z edukacją obronną, w których uczestniczyli uczniowie klas certyfikowanych:

- z klasy 4L1 cztery osoby wzięły udział w zawodach strzeleckich i szkoleniu strzeleckim organizowanym przez Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia (dalej: szkolenie strzeleckie), w sześciu wycieczkach (m.in.: na Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego MSPO, na spektakl *Czas Superbohaterów – w hołdzie świętokrzyskim partyzantom*, na wycieczkę pn.: *Odwiedziny u Bohatera* związaną z postacią majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Wojskowe Targi Służby i Pracy) uczestniczyło łącznie 90 osób;
- wszyscy uczniowie klasy 4L1g (28 osób) odwiedzili Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego MSPO i uczestniczyli w wycieczce do Straży Miejskiej

⁴⁵ Tj. z języka obcego (poziom rozszerzony), matematyki (poziom rozszerzony) oraz wychowania fizycznego.

⁴⁶ Klasa 4L2g, rok szkolny 2022/2023.

⁴⁷ Klasa 4L2, rok szkolny 2020/2021.

⁴⁸ 11,1% oraz 15,4%.

w Kielcach. W zawodach strzeleckich i szkoleniu strzeleckim uczestniczyło sześć osób, 15 uczniów tej klasy wzięło udział w podsumowaniu projektu pn.: *My młode pokolenie – Tobie Ojczyzno* i w uroczystościach *Dzień Zadumy*, na których przedstawione zostały m.in. cykliczne inicjatywy patriotyczne podejmowane w Kielcach;

- cała klasa 4L2 (26 osób) uczestniczyła w spacerze po Kielcach śladami kultury żydowskiej. 16 uczniów odwiedziło Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego, sześciu uczniów wzięło udział w finale konkursu pn.: *Wódz i polityk – życie i działalność gen. Władysława Sikorskiego*, w Wojskowej Grze Terenowej i Wojskowych Targach Służby i Pracy wzięło udział łącznie 11 uczniów, a w zawodach strzeleckich i szkoleniu strzeleckim uczestniczyły cztery osoby z klasy;
- wszyscy uczniowie klasy 4L2g (26 osób) odwiedzili Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego i uczestniczyli w wycieczce do Straży Miejskiej w Kielcach, czterech uczniów brało udział w zawodach i szkoleniu strzeleckim.

Ponadto uczniowie klas certyfikowanych brali aktywny udział w innych przedsięwzięciach, w tym: sportowych, np.: udział w 32 meczach Suzuki Korona Handball Kielce na poziomie mistrzowskim drużyn młodzieżowych, uzyskiwanie medalowych miejsc w karate, judo, lekkoatletyce, biegach przełajowych, siatkówce, tenisie stołowym, a także działali w wolontariacie i stanowili asystę honorową pocztu sztandarowego Szkoły.

Wskaźnik postaw klas certyfikowanych w latach szkolnych 2021/2022 - 2022/2023 można uznać wysoki⁴⁹. Uzasadnieniem tego jest m.in. udział uczniów klasy 3L1, w roku szkolnym 2021/2022 w co najmniej trzech uroczystościach/przedsięwzięciach patriotycznych, w których uczestniczyła ponad połowa klasy (18 uczniów z 30) lub cała klasa. Prawie cała klasa 4L1 (bez jednego ucznia) w roku szkolnym 2022/2023 uczestniczyła w co najmniej dwóch takich imprezach. W co najmniej dwóch uroczystościach i innych przedsięwzięciach patriotycznych uczestniczyło od 70% do 100% uczniów klas certyfikowanych.

Reprezentacje uczniów z klas certyfikowanych (od 21% do 68% uczniów z ww. klas) uczestniczyły także w zawodach sportowo-obronnych (strzeleckich lub sprawnościowych).

Potwierdzeniem udziału w Programie CWKM był *Certyfikat uczestnictwa w edycji programu „Certyfikowane Wojskowe Klasy Mundurowe”*. Prawie wszyscy uczniowie klas realizujących Program CWKM, po spełnieniu wymagań programowych, otrzymali takie certyfikaty. Skuteczność kształcenia obronnego, przy uwzględnieniu tego wskaźnika można uznać za wysoką.

W roku szkolnym 2020/2021 certyfikaty otrzymało: wszyscy uczniowie z klasy 4L1 19 uczniów z 27 (71 %) z klasy 4L2; w roku szkolnym 2021/2022 – 53 w tym 26 z 27 uczniów klasy 4L1 (96%) i wszyscy uczniowie z 4L2; w roku szkolnym 2022/2023 – 54 uczniów, tj. wszyscy uczniowie z klasy 4L1g i z klasy 4L2g.

Dyrektor wyjaśnił: *Absolwenci w roku szkolnym 2020/2021 z klasy 4L2 (8 osób) oraz w roku szkolnym 2021/2022 z klasy 4L1 (1 osoba) nie otrzymali certyfikatów ze względu na małą frekwencję na zajęciach z edukacji wojskowej, czym nie spełnili wymogów MON.*

W roku szkolnym 2020/2021 certyfikaty CWKM otrzymało 50 uczniów, w tym sześciu uczniów uzyskało oceny celujące, 38 bardzo dobre i sześciu uczniów oceny dobre, co oznacza że 88% wszystkich uzyskało oceny co najmniej bardzo dobre.

⁴⁹ Wskaźnik postaw, określony częstotliwością udziału uczniów w uroczystościach i przedsięwzięciach patriotycznych.

W roku szkolnym 2021/2022 certyfikaty CWKM otrzymało 53 uczniów, w tym ośmiu uczniów uzyskało oceny celujące, 32 bardzo dobre; 13 – dobre. Tj. 75% uczniów uzyskało oceny co najmniej bardzo dobre.

W roku szkolnym 2022/2023 certyfikaty CWKM otrzymało 54 uczniów, w tym 18 uczniów uzyskało oceny celujące, 25 bardzo dobre; 11 – dobre, czyli 80% uczniów uzyskało oceny co najmniej bardzo dobre.

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 certyfikat ukończenia Programu CWKM uzyskało 157 uczniów, a 81% z nich uzyskało oceny końcowe bardzo dobre lub celujące.

(akta kontroli str. 524-528, 713-726, 745-757, 868)

5. Z grupy 43 uczniów uczestniczących w badaniu ankietowym, którzy ukończyli realizację *Edukacji wojskowej* w I półroczu 2023 r. – 44% planuje lub podjęło działania w zakresie dalszej edukacji związanej z wojskowością, tj. planuje podjąć studia na uczelni wojskowej (sześć osób spośród ankietowanych), planuje podjąć pracę w służbach mundurowych (pięć osób) lub zostać żołnierzem zawodowym (trzy osoby). Trzy osoby podjęły już działania by zostać żołnierzem zawodowym lub zasiliły Wojska Obrony Terytorialnej, 17 osób nie wybrało lub nie planuje drogi związanej z wojskowością, a 12 ankietowanych nie miało jeszcze skonkretyzowanych planów w tym zakresie.

Dyrektor wyjaśnił: *Szkoła nie prowadzi rejestru losów absolwentów. Wojskowe Centra Rekrutacji nie informują szkoły o ilości absolwentów, którzy zgłosili się do odbycia dodatkowych szkoleń wojskowych i związali swoją karierę zawodową z wojskiem.*

(akta kontroli str. 758-759, 868)

6. W planach nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2020/2021 - 2023/2024 nie uwzględniano problematyki związanej z funkcjonowaniem klas mundurowych.

(akta kontroli str. 760-822)

Dyrektor wyjaśnił: *Plan Nadzoru Pedagogicznego tworzony jest corocznie na okres roku szkolnego głównie w oparciu o takie dokumenty jak: Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa na dany rok szkolny, Plan nadzoru pedagogicznego Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty czy wyniki z nadzoru pedagogicznego dyrektora. W latach 2020/2021-2023/2024 szkoła koncentrowała się szczególnie na wsparciu psychologiczno-pedagogicznym w okresie nauczania zdalnego; nasileniem problemów psychicznych; niską motywacją do nauki będącą wynikiem nauki zdalnej; problemami z integracją uczniów z orzeczeniami ze społecznością szkolną; wzmocnieniem współpracy szkoły z przedstawicielami przemysłu w zakresie rozwoju kształcenia zawodowego; koniecznością modyfikowania działań dydaktycznych w związku z nową formułą egzaminu maturalnego. Należy zwrócić uwagę, że wszystkie wymienione działania w ograniczonym zakresie obejmują również klasy mundurowe. Wśród zagadnień bardziej związanych z funkcjonowaniem tych klas należy wymienić podjęcie tematu obniżenia świadomości patriotycznej i obywatelskiej spowodowanej pandemią Covid-19 i nauczaniem zdalnym czy niewystarczającej wiedzy uczniów w poznawaniu fundamentów kultury narodowej i europejskiej. Na podkreślenie zasługuje fakt, że klasy mundurowe - jak żadna inna klasa w szkole – uczestniczą w bardzo licznych i różnorodnych działaniach. Szczegółowy wykaz i potwierdzenie tych działań znajduje się w corocznych sprawozdaniach historyczno-patriotycznych.*

(akta kontroli str. 855)

W sprawozdaniach z realizacji planu nadzoru pedagogicznego przedstawianych przez Dyrektora na posiedzeniach rady pedagogicznej, w zagadnieniach związanych z obszarem kształcenia w klasach mundurowych wskazano⁵⁰:

⁵⁰ Sprawozdania z realizacji planu nadzoru pedagogicznego w latach objętych kontrolą przedstawione na posiedzeniach rady pedagogicznej: w dniu 29 czerwca 2021 r. za rok szkolny 2020/2021, w kolejnych latach odpowiednio w dniach 28 czerwca 2022 r., 23 czerwca 2023 r.

- w roku szkolnym 2020/2021: (1) w części dotyczącej funkcjonowania ZSM: *uczestniczenie klas mundurowych w szkoleniu w Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych - uczniowie uzyskali dobre wyniki końcowe*; (2) w podsumowaniu edukacji historyczno-patriotycznej podkreślono, że sytuacja pandemiczna ograniczyła możliwość udziału klas mundurowych w uroczystościach państwowych (poza udziałem w uroczystości obchodów Święta 2 Pułku Artylerii Lekkiej Legionów w Kielcach w dniu 12 czerwca 2021 r.), konkursach i warsztatach szkolnych w powyższej tematyce oraz uniemożliwiła nauczycielom udziału w konferencjach naukowych i metodycznych;
- w roku szkolnym 2021/2022: (1) zidentyfikowano problem obniżenia świadomości patriotycznej i obywatelskiej wśród młodzieży ZSM spowodowanej epidemią Covid-19 i nauczaniem zdalnym. Podkreślono, że z uwagi na poprawę sytuacji epidemicznej *wzrosła liczba wyjść uczniów poza szkołę, szczególnie w drugim półroczu*. Podkreślono, że uczestniczyli oni w różnego rodzaju uroczystościach o charakterze patriotyczno-historycznym, jak również przywrócono ideę wycieczek historycznych, podano, że kilka zespołów klasowych wzięło udział m.in. w zwiedzaniu Muzeum Auschwitz, Sejmu i Senatu, Muzeum Orła Białego. Wskazano, że *dwoje uczniów wzięło udział w uroczystości odsłonięcia pomnika gen. Bolesława Roja na terenie obozu Sachsenhausen w Niemczech zorganizowanego przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych*. Podkreślono także, że nauczyciele organizujący wyjścia i wycieczki podjęli współpracę z wieloma instytucjami, zajmującymi się edukacją historyczną. Ponadto w sprawozdaniu z edukacji historyczno-patriotycznej podano, że organizowane były wyjścia z klasami mundurowymi i pocztym sztandarowym na uroczystości patriotyczne na terenie miasta oraz wycieczki klas mundurowych do miejsc pamięci narodowej, jednostki wojskowej. (2) W części podsumowującej sukcesy w realizacji zadań ZSM jako sukcesy uczniów podkreślono *udział uczniów w wielu uroczystościach patriotycznych*;
- w roku szkolnym 2022/2023: klasy mundurowe (4L1g i 4L2g) certyfikowane wskazano jako najlepsze klasy (średnia ocen odpowiednio: 3,81 i 3,70), w aspekcie funkcjonowania ZSM podkreślono udział w wielu uroczystościach na terenie miasta. W ramach realizacji edukacji historyczno-patriotycznej odnotowano wyjścia z klasami mundurowymi i pocztym sztandarowym na uroczystości patriotyczne na terenie miasta oraz liczne wycieczki tych klas, w tym w miejsca pamięci narodowej, na obchody, uroczystości i święta związane z tematyką wojskową.

(akta kontroli str. 823-842)

W podejmowanych, na podstawie art. 70 Prawa oświatowego, przez Radę Pedagogiczną ZSM uchwałach nie uwzględniono wniosków odnoszących się bezpośrednio do zagadnień związanych z kształceniem obronnym⁵¹. W sposobach wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2021/2022 zidentyfikowano problem polegający na *obniżeniu poziomu świadomości patriotycznej i obywatelskiej wśród młodzieży w ZSM spowodowanej epidemią Covid-19 i nauczaniem zdalnym*. W ramach działań w tym zakresie wskazano m.in. organizowanie wycieczek do miejsc pamięci narodowej, organizowanie szkolnych konkursów historycznych.

(akta kontroli str. 937)

W okresie objętym kontrolą do dnia 15 stycznia 2024 r. do Dyrektora Szkoły nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące funkcjonowania klas mundurowych, biorących udział w Programie CWKM.

⁵¹ Uchwały Rady Pedagogicznej ZSM w sprawie ustalenia sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego: nr 3/20/21 z dnia 14 września 2020 r., nr 3/21/22 z dnia 10 września 2021 r., nr 3/22/23 z dnia 13 września 2022 r.

(akta kontroli str. 850)

W Książce kontroli (rewizji, inspekcji, lustracji, badania, itp.) ZSM nie odnotowano, by przedstawiciele MON wizytowali Szkołę.

(akta kontroli str. 843-849)

Dyrektor wyjaśnił: w latach 2020/2021-2023/2024 Szkoła nie była wizytowana przez przedstawicieli resortu obrony narodowej i nie została objęta audytem lub innymi kontrolami związanymi z realizacją przedmiotu edukacja wojskowa. Wielokrotnie odbywały się spotkania z przedstawicielami MON, dowódców jednostek wojskowych zaprzyjaźnionych ze szkołą, szefami WKU i WCR. Spotkania dotyczyły funkcjonowania klas wojskowych, organizacji wspólnych przedsięwzięć, przekazywania uczniom korzyści płynących ze służby wojskowej. Forma spotkań miała charakter kurtuazyjny, nie sporządzano z ich przebiegu protokołów.

(akta kontroli str. 855)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że Dyrektor dopuścił do nierzetelnego dokumentowania realizacji innowacji pedagogicznej *Przysposobienie wojskowe* w dokumentacji nauczania uczniów dwóch klas Technikum w roku szkolnym 2021/2022. Do dzienników lekcyjnych, arkuszy ocen i świadectw promocyjnych uczniów wprowadzono bowiem nazwę przedmiotu *Edukacja wojskowa* zamiast *Przysposobienie wojskowe*, które było realizowane.

(akta kontroli str. 875, 895, 907-910)

Dyrektor udzielając wyjaśnień na temat wskazanej nieprawidłowości podał, że w klasie trzeciej przedmiot pn. *Edukacja wojskowa* był przygotowaniem do przystąpienia do programu CWKM, a realizowano program nauczania przewidziany dla trzeciej klasy *Przysposobienia wojskowego*.

(akta kontroli str. 867, 875, 897)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia realizację i skuteczność kształcenia obronnego w klasach realizujących Program CWKM. Stwierdzona nieprawidłowość polegająca na zamieszczeniu w dziennikach lekcyjnych, arkuszach ocen i świadectwach promocyjnych uczniów z tych klas nieprawidłowej nazwy nauczanego przedmiotu (*Edukacja wojskowa* zamiast *Przysposobienie wojskowe*) nie miała wpływu na realizację Programu CWKM. W Szkole stosowano przyjęte zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów, prawidłowo dokumentowano prowadzenie *Edukacji wojskowej* przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje. Uczniom zapewniono bezpieczeństwo w czasie zajęć, jak również wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Prawie wszyscy absolwenci klas mundurowych spełnili warunki do uzyskania certyfikatu CWKM, a uzyskane przez nich oceny końcowe były najczęściej bardzo dobre lub celujące.

IV. Uwagi i wnioski

Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek o uwzględnienie w arkuszach ocen klas certyfikowanych właściwej nazwy przedmiotu dodatkowego prowadzonego w ramach innowacji *Przysposobienie wojskowe*.

Uwagi

NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, kwietnia 2024 r.

Kontroler
Monika Górniak-Napora
starszy inspektor kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis